

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
PROBLEMS REGARDING COPYRIGHT OWNER OF ACADEMIC LITERARY WORKS SUBMITTED
IN PARTIAL FULFILLMENT OF ACADEMIC REQUIREMENTS

นริศวรร คำเจริญ¹ และสุรพล ศรีวิทย์²

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต (naritsuan@gmail.com)

² อาจารย์ประจำ หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต (iamsuraphol@hotmail.com)

บทคัดย่อ

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เกิดขึ้นเนื่องจากกฎระเบียบข้อบังคับของสถาบันการอุดมศึกษาต่าง ๆ ส่วนแต่กำหนดให้ลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้น โดยนักศึกษาตกเป็นลิขสิทธิ์ของสถาบันนั้น ๆ ซึ่งกฎระเบียบข้อบังคับดังกล่าวขัดกับหลักการได้มาซึ่งความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในฐานะ ผู้สร้างสรรค์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และนำไปสู่ความไม่เป็นธรรมต่อนักศึกษาในฐานะผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์

งานวิจัยฉบับนี้ จึงเสนอว่า ลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาควรเป็นของนักศึกษาในฐานะผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ และกฎระเบียบข้อบังคับของสถาบันการอุดมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาควรแก้ไขให้ลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาควรเป็นของนักศึกษาในฐานะผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์และควรเพิ่มเติมบทบัญญัติ ในลักษณะขั้นตอนและวิธีการอย่างชัดเจนในการโอนลิขสิทธิ์หรือการอนุญาตให้ใช้สิทธิต่าง ๆ ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาจากนักศึกษาซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์มาเป็นของสถาบันการศึกษา ทั้งนี้ ด้วยความสมัครใจของนักศึกษา เพื่อมิให้เกิดข้อพิพาท หรือความสับสนในความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาจากนักศึกษา

คำสำคัญ: งานนิพนธ์, ลิขสิทธิ์, ผลงานวิชาการ

ABSTRACT

Legal issue regarding copy right owner of academic literary work submitted in partial fulfillment of academic requirements arises as a result of the rules and regulations of universities which specify that copyright is a thesis made part of education and crested by a student ให้ลิขสิทธิ์ to such university whereby such rules and regulations are not consistent with the principles of copyright requirement by creature pursuant to the copyright Act, B.E. 2537 which is deemed to be unfair to students as creators of copyrighted work.

This research ,therefore, submits that copyright in a thesis made part of education should belong to a student as a creator of copyrighted work, and the rules and regulations of universities related to copyright in literary work made part of education should be amended to specify in literary work made part of education belongs to a student as a creator of copyrighted work and be revised to include provisions concerning methods and procedures of assigning

copyright or licensing to use rights in literary work made part of education from students as owners of copyright to universities subject to students free will in order to avoid disputes or confusion in the ownership of copyright in literary work made part of education.

Keywords: Literary Works, Copyright, Academic Weitin

1. บทนำ

ลิขสิทธิ์เป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองและรับรองสิทธิแต่ผู้เดียวตามกฎหมายรับรองที่ได้มอบให้แก่ผู้สร้างสรรค์กระทำการใด ๆ เกี่ยวกับงานที่ตนได้ทำขึ้น อัน ได้แก่ สิทธิที่จะทำซ้ำ ดัดแปลง หรือนำออกโฆษณา ไม่ว่าในรูปลักษณะอย่างไรหรือวิธีใด รวมทั้งอนุญาตให้ผู้อื่นนำงานนั้นไปทำเช่นว่านั้นด้วย (มหาวิทยาลัยพายัพ, ออนไลน์) โดยสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่ว่านี้ต้องเกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ริเริ่มโดยการใช้สติปัญญาความรู้ ความสามารถ และความวิริยะอุตสาหะของตนเองในการสร้างสรรค์ โดยไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น และงานที่สร้างสรรค์ต้องเป็นงานตามประเภทที่กฎหมายลิขสิทธิ์ให้คุ้มครอง ซึ่งผู้สร้างสรรค์จะได้รับความคุ้มครองทันทีที่สร้างสรรค์โดยไม่ต้องจดทะเบียน (กระทรวงพาณิชย์, ออนไลน์)

โดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้วางหลักเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ คือ ผู้สร้างสรรค์งานจะเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ เว้นแต่ งานที่สร้างสรรค์ขึ้นภายจากสัญญาจ้างทำของ ในกรณีนี้ผู้ว่าจ้างจะเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ และงานที่สร้างสรรค์เกิดขึ้นภายจากการจ้างหรือตามคำสั่งหรือในความควบคุมของกระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่น ในกรณีนี้ให้หน่วยงานของรัฐเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ นอกจากนี้กฎหมายลิขสิทธิ์ยังได้กำหนดประเภทของงานที่กฎหมายลิขสิทธิ์คุ้มครอง ได้แก่ งานนิพนธ์ที่ทำขึ้นทุกชนิด เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย สุทรพจน์ รวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การคุ้มครองงานสร้างสรรค์เหล่านี้จะเกิดขึ้นทันทีเมื่อสร้างขึ้นโดยไม่มีขั้นตอนทางกฎหมายใด ๆ และไม่จำเป็นต้องมีการเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชนก่อน กล่าวคือ เมื่อผู้ประพันธ์ได้สร้างสรรค์งานหรือเขียนงานนิพนธ์ขึ้นชิ้นหนึ่ง กฎหมายให้ความคุ้มครองงานชิ้นนั้นทันที เจ้าของผลงานเท่านั้นมีสิทธิในการเผยแพร่งานสู่สาธารณชน เว้นแต่ได้รับความยินยอมหรืออนุญาตจากเจ้าของ หากผู้ใดทำเลียนงานไปเผยแพร่ คัดลอก ดัดแปลง ไม่ว่าจะบางส่วนหรือทั้งหมด จักต้องรับโทษอาญาและชดใช้ค่าเสียหายทางแพ่งแก่ผู้สร้างสรรค์งานชิ้นนั้น ส่วนการจดทะเบียนลิขสิทธิ์ที่กระทำกับกรมทรัพย์สินทางปัญญานั้นมิได้เป็นการรับรองสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์แต่อย่างใด แต่เป็นเพียงการแจ้งต่อหน่วยงานราชการว่าตนเองเป็นเจ้าของสิทธิในผลงานลิขสิทธิ์ที่แจ้งไว้เท่านั้น โดยผู้แจ้งต้องรับรองตนเองว่าเป็นเจ้าของผลงานที่นำมาแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ และหนังสือรับรองที่กรมทรัพย์สินทางปัญญาออกให้ก็มีรับรองว่าผู้แจ้งเป็นเจ้าของงานลิขสิทธิ์แต่อย่างใด หากมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ผู้แจ้งจำเป็นต้องพิสูจน์ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์นั้นเอง (กระทรวงพาณิชย์, ออนไลน์)

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า งานนิพนธ์เป็นงานวรรณกรรมที่กฎหมายลิขสิทธิ์ได้ให้ความคุ้มครองไว้ ฉะนั้น ผู้ประพันธ์ กล่าวคือ ผู้สร้างสรรค์งาน ย่อมเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ชิ้นนั้น เว้นแต่เข้าเงื่อนไขการสร้างสรรคงานเกิดขึ้นจากสัญญาจ้างทำของ หรือจ้างหรือตามคำสั่งหรือในความควบคุมของหน่วยงานของรัฐ แต่ทว่า ในความเป็นจริงนั้น งานนิพนธ์บางประเภท โดยเฉพาะงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เช่น วิทยานิพนธ์ ในทุกระดับการศึกษา บทความวิชาการ บทความวิจัย รายงานประจำวิชา เป็นต้น กลับถูกกำหนดโดยกฎระเบียบของ

สถาบันการอุดมศึกษาต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชน โดยกฎระเบียบเหล่านั้นได้กำหนดให้ลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่นักศึกษาเป็นผู้สร้างสรรค์งาน ตกเป็นของสถาบันการอุดมศึกษานั้นๆ โดยนักศึกษาหรือผู้สร้างสรรค์งานมิได้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ร่วมแต่อย่างใด

ดังนั้น จึงนำมาสู่ความสนใจของผู้วิจัยที่จะศึกษาหลักกฎหมายและแนวคิดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์และหาแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาหลักกฎหมายและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ทั้งของไทยและต่างประเทศ
- 2.2 เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวกับการได้มาซึ่งความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ทั้งของไทยและต่างประเทศ
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวกับความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
- 2.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

3. การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) เท่านั้น โดยวิธีการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากกฎหมายเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ ข้อบังคับของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ตำรากฎหมาย วิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความ และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

4. ผลการวิจัย

กฎหมายลิขสิทธิ์ทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ ล้วนวางหลักเกี่ยวกับการได้มาซึ่งความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ไปในทิศทางเดียวกันทั้งสิ้น กล่าวคือ กฎหมายเห็นว่าผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์สมควรเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานชิ้นนั้น ซึ่งหากงานชิ้นนั้นเกิดจากผู้สร้างสรรค์ร่วมหลายคน ทุกคนย่อมเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์อย่างเท่าเทียมกัน เว้นแต่ได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น รวมถึงเว้นแต่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ซึ่งมีลักษณะเฉพาะเจาะจง เช่น ลิขสิทธิ์ในงานอันเกิดจากสัญญาจ้างแรงงานหรือสัญญาจ้างทำของ หรืองานตามคำสั่งหรือในความควบคุมของหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น

งานวิจัยฉบับนี้จึงได้นำหลักกฎหมายเกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์ดังกล่าวข้างต้น มาวิเคราะห์ในปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ซึ่งงานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์เฉพาะเรื่องของการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ในฐานะผู้สร้างสรรค์และโดยผลของกฎหมายเท่านั้น ส่วนการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์โดยการโอนลิขสิทธิ์ทางนิติกรรมและทางมรดกนั้น จะไม่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้นี้ เนื่องจากการโอนลิขสิทธิ์จะต้องทำโดยเจ้าของลิขสิทธิ์เท่านั้น แต่ทั้งนี้ อาจนำมากล่าวถึงในบางแง่มุมที่พอจะสามารถนำมาเป็นทางออกของปัญหาได้นอกจากนี้ งานวิจัยฉบับนี้ยังได้ทำการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับกฎระเบียบของสถาบันการอุดมศึกษาที่เกี่ยวกับงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเพิ่มเติมขึ้นมาด้วย

ดังนั้น จึงได้ศึกษาวิเคราะห์โดยแยกเป็นประเด็นต่างๆ เหล่านี้ ได้แก่ ประเด็นการได้มาซึ่งความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในฐานะ ผู้สร้างสรรค์ ประเด็นการได้มาซึ่งความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในฐานะผู้สร้างสรรค์ร่วม ประเด็นการได้มาซึ่งความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ โดยผลของกฎหมาย และประเด็นการบังคับใช้กฎระเบียบของสถาบันการอุดมศึกษาที่เกี่ยวกับงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ประเด็นการได้มาซึ่งความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในฐานะผู้สร้างสรรค์

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4 กฎหมายได้กำหนดไว้ว่า “ลิขสิทธิ์” คือ ลิขสิทธิ์แต่ผู้เดียวที่จะทำการใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น และในมาตราเดียวกันนี้ยังได้ให้คำจำกัดความของ “ผู้สร้างสรรค์” คือ ผู้ทำหรือผู้ก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จึงหมายความว่า กฎหมายได้กำหนดให้ผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานชิ้นนั้น แต่ประเด็นคือ การกระทำถึงขั้นไหนจึงจะถือได้ว่าเป็นผู้สร้างสรรค์ โดยองค์ประกอบของผู้สร้างสรรค์ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบแรก ความคิดริเริ่ม (Originality) กล่าวคือ ต้องเป็นการสร้างสรรค์งานโดยตนเอง และไม่ได้ลอกเลียนบุคคลใด และองค์ประกอบที่สอง ความรู้ความสามารถและความชำนาญ (Skill and Labor) กล่าวคือ นอกจากจะมีความคิดริเริ่มเป็นของตนเองแล้ว ผู้สร้างสรรค์จำเป็นต้องลงแรงและความชำนาญที่ตนมีอยู่ให้เกิดงานที่ตนได้คิดริเริ่มไว้ด้วย (นินนาท บุญยะเดช, ออนไลน์) ซึ่งแนวคำพิพากษาของศาลที่แสดงให้เห็นว่างานสร้างสรรค์ที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์นั้นจะต้องมีขนาดความวิริยะอุตสาหะพอสมควรเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 881/2472 ศาลได้วินิจฉัยว่า การมีกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของหนังสือหมายความว่ามีการสร้างสรรค์เฉพาะรูปร่างและลักษณะของข้อความที่เก็บรวบรวมขึ้นเท่านั้น ไม่หมายความว่าตลอดไปถึงมีการสิทธิ์ในข้อความที่รวบรวมขึ้นผู้ที่รวบรวมตำราซึ่งมีมาแต่โบราณขึ้นใหม่ถึงจะเหมือนกับของผู้อื่นที่รวบรวมไว้แล้วก็ไม่เป็นการล่วงกรรมสิทธิ์ของผู้ที่ทำได้ก่อน หรือคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4026/2524 ศาลได้วินิจฉัยว่า แม้ศาลชั้นต้นกำหนดให้โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน แต่เมื่อโจทก์จำเลยตกลงกันขอให้ศาลวินิจฉัยประเด็นข้อเดียวว่าภาพการ์ตูนที่จำเลยจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไว้เหมือนหรือคล้ายกับภาพการ์ตูนสุนัขปู้ของโจทก์หรือไม่ หากเหมือนหรือคล้ายกันจะเป็นการละเมิดสิทธิของโจทก์หรือไม่ โดยโจทก์จำเลยไม่ได้คิดใจสืบพยานต่อไป เช่นนี้ ต้องถือว่าจำเลยได้สละข้อต่อสู้อื่น ๆ แล้ว โจทก์จึงไม่ต้องสืบพยานว่าสิทธิของโจทก์ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไทยหรือไม่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474 ลิขสิทธิ์ในศิลปกรรมจะมีขึ้นได้ก็ต่อเป็นศิลปกรรมที่ทำขึ้นในแผนกศิลปะ เช่น รูปศิลปะ ดังนี้ รูปการ์ตูนสุนัขของโจทก์ซึ่งเป็นเพียงรูปคล้ายสุนัขธรรมดาทั่วๆ ไปที่ไม่มีลักษณะบ่งเฉพาะ ซึ่งการขีดเขียนอาจเหมือนหรือคล้ายกันได้เป็นธรรมดา จึงไม่ใช่ลิขสิทธิ์ในศิลปกรรมตามความหมายของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เป็นต้น

จากแนวคำพิพากษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า การเป็นผู้สร้างสรรค์จะต้องเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่ม และได้ใช้ความรู้ ความสามารถของตนในการสร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ ซึ่งสามารถเทียบเคียงในกรณีของงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาได้ กล่าวคือ งานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เช่น วิทยานิพนธ์ บทความวิชาการ บทความวิจัย รายงานประจำวิชา เป็นต้น เหล่านี้ล้วนแต่เกิดจากความมานะพยายามอย่างเต็มความสามารถของนักศึกษาเอง และอาจได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ประจำวิชาในการศึกษาค้นคว้าวิจัยได้ เนื่องจากงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญของการสำเร็จการศึกษา เพราะถ้านักศึกษาไม่ส่งรายงานประจำวิชา ก็ย่อมไม่ได้คะแนนในรายวิชานั้นๆ และอาจทำให้ไม่ผ่านในรายวิชานั้นๆ ได้ หรือในกรณีของ

รายวิชาวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระในทุกระดับการศึกษาล้วนแต่เป็นเงื่อนไขสำคัญในการสำเร็จการศึกษาทั้งสิ้น แม้นักศึกษาจะผ่านรายวิชาครบทั้งหลักสูตรแล้ว แต่ยังไม่ได้ “ผ่าน” ในรายวิชาวิทยานิพนธ์ก็ ไม่อาจสำเร็จการศึกษาได้ ทั้งนี้ ในระดับบัณฑิตศึกษาได้เพิ่มเติมเงื่อนไขอีกประการที่สำคัญ คือ การตีพิมพ์เผยแพร่ ผลงานวิทยานิพนธ์ถือเป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จการศึกษา ด้วยเหตุนี้ ดังนั้น ในกระบวนการทำงานนิพนธ์ที่เป็น ส่วนหนึ่งของการศึกษานั้น นักศึกษาล้วนแต่เป็นผู้คิด วิเคราะห์ หาข้อมูล และเขียนงานนิพนธ์เองในทุกขั้นตอนทั้งสิ้น จึงเห็นได้ว่า นักศึกษามีฐานะเป็นผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ โดยสมบูรณ์

ฉะนั้น ลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาควรเป็นของนักศึกษาในฐานะผู้สร้างสรรค์งาน อันมีลิขสิทธิ์ โดยความคิดริเริ่มและใช้ความรู้ความสามารถของตนในการสร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ ประเภทงาน วรรณกรรมขึ้นมา อันเป็นไปตามหลักกฎหมายข้างต้น

4.2 ประเด็นการได้มาซึ่งความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในฐานะผู้สร้างสรรค์ร่วม

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 19 กฎหมายยอมรับว่า บุคคลมากกว่า 2 คนขึ้นไป ที่เป็นผู้ที่ ได้สร้างสรรค์ผลงานร่วมกันโดยมิสามารถแบ่งแยกออกจากกันได้ ให้ถือว่าเป็นผู้สร้างสรรค์ร่วมในงานอันมีลิขสิทธิ์ แต่ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ของไทยนั้น กฎหมายไม่ได้กำหนดนิยามของ “ผู้สร้างสรรค์ร่วม” เอาไว้อย่าง ชัดเจน ผู้วิจัยจึงขอเทียบเคียงนิยามของ “ผู้สร้างสรรค์ร่วม” กับกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ของต่างประเทศ ประกอบกับ กฎหมายอื่น ๆ ของไทย กล่าวคือ ตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ของสหราชอาณาจักร นั่นคือ The Copyright, Designs and Patents Act 1988 มาตรา 10 ภาษามยอมรับว่า บุคคลมากกว่า 2 คนขึ้นไป ที่เป็นผู้ที่ ได้สร้างสรรค์ผลงานร่วมกัน โดยมิสามารถแบ่งแยกออกจากกันได้ ให้ถือว่าเป็นผู้สร้างสรรค์ร่วมในงานอันมีลิขสิทธิ์ และให้ถือว่าการประเภทต่าง ๆ เหล่านี้เป็นงานสร้างสรรค์ร่วมกันโดยอ้างอิงสัดส่วนการสร้างสรรค์ตลอดชิ้นงาน ได้แก่ งานภาพยนตร์ เว้นแต่ ผู้ผลิตและผู้ดำเนินการสร้างหลัก คือ บุคคลคนเดียว และงานแพร่ภาพและเสียง และตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ ของสหรัฐอเมริกา นั่นคือ ตาม The Copyright Act of 1976 มาตรา 201 (a) และ (c) กฎหมายได้ยอมรับว่า หากงาน อันมีลิขสิทธิ์ใดเกิดจากผู้สร้างสรรค์ร่วมกันหลายคน ให้ทุกคนเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้นร่วมกัน ทั้งนี้ การ แบ่งแยกความแตกต่างระหว่างความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ร่วมกับเจ้าของลิขสิทธิ์เพียงคนเดียว ต้องพิจารณาใน ระยะเวลาของการแสดงเจตนาที่ตกลงจะทำงาน ซึ่งจะแตกต่างกันตรงงานนั้นจะให้ถือเป็นอิสระแยกจากกันต่างหาก หรือให้งานนั้นรวบรวมกันไว้ด้วยกัน

จากหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ของต่างประเทศและตามแนวคิดพิพากษาดังกล่าวข้างต้น เห็นว่า การเป็นผู้ สร้างสรรค์ร่วมจะต้องเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่ม และได้ใช้ความรู้ ความสามารถของตนในการสร้างสรรค์งานอันมี ลิขสิทธิ์เช่นผู้สร้างสรรค์ตามที่ได้วิเคราะห์ในประเด็นก่อนหน้านี้นี้ ซึ่งหากนำมาเปรียบเทียบกับกรณีของงานนิพนธ์ ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา จะพบว่า งานนิพนธ์ดังกล่าวมีลักษณะเป็นงานส่วนบุคคล ซึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์ ของนักศึกษาเพียงคนเดียว มิได้มีผู้ใดมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์งานด้วยเลย เว้นแต่ในกรณีที่รายงานประจำวิชา แบบกลุ่ม ส่วนอาจารย์ประจำวิชาในระบบการศึกษามีหน้าที่สอนและถ่ายทอดความรู้ในวิชานั้น ๆ ให้แก่ลูกศิษย์ และ อาจารย์ที่ปรึกษาในระบบการจัดทำปริญญาบัตรมีหน้าที่คอยให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางที่เหมาะสมในการจัดทำ ปริญญาบัตรให้กับนักศึกษาในความดูแลของตนเท่านั้น

ฉะนั้น ในการสร้างสรรค์งานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาทุกประเภทย่อมไม่สามารถมีผู้สร้างสรรค์ ร่วมในงานนิพนธ์ได้ เพราะในการสร้างสรรค์งานได้เกิดจากความคิดริเริ่ม สติปัญญา ความรู้ และความสามารถ ของ

นักศึกษาผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์เพียงคนเดียวเท่านั้น เว้นแต่กรณีที่เป็นรายงานประจำวิชาแบบกลุ่มเท่านั้นที่สามารถมีผู้สร้างสรรค์ร่วมในงานได้

4.3 ประเด็นการได้มาซึ่งความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์โดยผลของกฎหมาย

การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์โดยผลของกฎหมายตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จำแนกได้เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์โดยการจ้างแรงงาน การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์โดยการจ้างทำของ การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ในฐานะหน่วยงานของรัฐ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์โดยการจ้างแรงงานในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างแน่แท้ เพราะ “นักศึกษา” ไม่ได้มีฐานะเป็น “ลูกจ้าง หรือ ผู้รับจ้าง” และ “สถาบันการอุดมศึกษา” ก็ไม่ได้มีฐานะเป็น “นายจ้างหรือ ผู้ว่าจ้าง”

ฉะนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ในฐานะหน่วยงานของรัฐ ภายใต้เงื่อนไข 3 ประการ ได้แก่ งานที่สร้างสรรค์ต้องเกิดจากการจ้าง งานที่สร้างสรรค์ต้องเกิดจากคำสั่ง และงานที่สร้างสรรค์ต้องอยู่ในความควบคุมของหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ ไม่อาจนำมาใช้กับลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่นักศึกษาได้สร้างสรรค์ขึ้นมาได้ เนื่องจาก นักศึกษาไม่ได้มีฐานะเป็นลูกจ้าง หรือผู้รับจ้าง หรือทำตามคำสั่ง หรืออยู่ในความควบคุม ของสถาบันการอุดมศึกษา ด้วยเหตุนี้เอง ผู้วิจัยจึงเห็นว่า สถาบันการอุดมศึกษาไม่อาจนำมาใช้เป็นข้ออ้างในการลิดรอนสิทธิ์ในลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่นักศึกษาได้สร้างสรรค์ขึ้นมาได้

4.4 ประเด็นการบังคับใช้ระเบียบของสถาบันการอุดมศึกษาที่เกี่ยวกับงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามที่ได้วิเคราะห์มาแล้วในประเด็นต่างๆ ข้างต้นจะเห็นว่า พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 อันเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานสำหรับการคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ ได้ยอมรับการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ในงานสร้างสรรค์ให้ตกเป็นของผู้สร้างสรรค์ เว้นแต่ในกรณียกเว้นตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

จากการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์ในงานอันมีลิขสิทธิ์จากสถาบันการอุดมศึกษาต่าง ๆ ทั้งสถาบันการอุดมศึกษาของรัฐ สถาบันการอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ และสถาบันการอุดมศึกษาเอกชน ล้วนแต่มีกฎระเบียบที่กำหนดให้งานอันมีลิขสิทธิ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอันเกิดจากการสร้างสรรค์ของนักศึกษาตกเป็นลิขสิทธิ์ของสถาบันนั้น ๆ ซึ่งในแต่ละสถาบันจะบัญญัติงานอันมีลิขสิทธิ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาไว้อย่างชัดเจนเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับแต่ละสถาบันจะกำหนด บางสถาบันก็ใช้คำกว้าง ๆ รวมถึงงานสร้างสรรค์ทุกประเภทอันเกิดจากนักศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หรือมหาวิทยาลัยขอนแก่น หรือบางสถาบันก็ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าหมายถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทใดหรืองานใด เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หรือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น ส่วนในสถาบันการอุดมศึกษาของเอกชนนั้น มีข้อสังเกตประการหนึ่ง คือ สถาบันการอุดมศึกษาจะไม่ระบุไว้โดยชัดแจ้งว่างานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอันเกิดจากการสร้างสรรค์เป็นลิขสิทธิ์ของสถาบัน แต่กลับบัญญัติเพียงเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษา โดยกำหนดให้การเผยแพร่งานนิพนธ์ของนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยรังสิต หรือมหาวิทยาลัยปทุมธานี เป็นต้น

ดังที่ได้กล่าวมาข้าง จะเห็นได้ว่า ข้อความในส่วนขอลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามกฎระเบียบข้อบังคับของสถาบันการอุดมศึกษาต่าง ๆ ล้วนแต่มีลักษณะขัดหรือแย้งกับหลักการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ทั้งสิ้น ซึ่งบางสถาบันได้แก้ปัญหาโดยทำให้เกิดการโอนลิขสิทธิ์โดยตรงจากนักศึกษาให้แก่สถาบัน เช่น วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ได้มีความพยายามจะทำให้เกิดการโอนลิขสิทธิ์ตาม

ความในมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยให้นักศึกษาลงนามมอบลิขสิทธิ์ให้แก่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ใน “แบบฟอร์มยินยอมการเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ วิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ”

หากพิจารณาในแง่ของกฎหมายจะพบว่า กฎระเบียบข้อบังคับของสถาบันการอุดมศึกษาเหล่านั้นล้วนแต่ตราขึ้นโดยฝ่ายบริหารและอาศัยอำนาจตามกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ เช่น พระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันการอุดมศึกษาของรัฐและในกำกับของรัฐต่างๆ และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 เท่านั้น จึงกล่าวได้ว่า กฎระเบียบข้อบังคับเหล่านี้มีฐานะเป็นเพียงกฎหมายระดับรอง ซึ่งมีศักดิ์ต่ำกว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ที่ตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติ ดังนั้น หากกฎระเบียบข้อบังคับในข้อใด ๆ ได้ขัดหรือแย้งกับกฎหมายยอมตกเป็นพับไป ไม่สามารถนำมาใช้บังคับได้ ซึ่งสถาบันการอุดมศึกษาสามารถทำได้อย่างมากที่สุดเพียง 2 ประการ คือ ประการแรก การกำหนดให้เป็นเพียงเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษา กล่าวคือ นักศึกษายังคงเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานในฐานะผู้สร้างสรรค์ แต่ก็มีหน้าที่ในการเผยแพร่งานนิพนธ์ของนักศึกษาในวิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือมากกว่า เช่น การตีพิมพ์งานลงในสิ่งพิมพ์ทางวิชาการที่มีมาตรฐาน หรือเสนอต่อที่ประชุมทางวิชาการในระดับชาติหรือนานาชาติที่มีมาตรฐาน เป็นต้น และประการที่สอง อาจกำหนดให้นักศึกษาต้องลงนามในหนังสือโอนลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาให้แก่สถาบันการอุดมศึกษา เพื่อประโยชน์ในทางวิชาการ การศึกษา วิจัย หรือต่อขอผลงานได้

ฉะนั้น การที่กฎระเบียบข้อบังคับ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอันเกิดจากการสร้างสรรค์โดยนักศึกษากเป็นของสถาบันการอุดมศึกษา ไม่สามารถบังคับได้ เนื่องจากกฎระเบียบข้อบังคับดังกล่าวนี้ ได้ขัดหรือแย้งกับกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ สถาบันการอุดมศึกษาจึงควรกำหนดเงื่อนไขในการเผยแพร่งานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาไว้เป็นเพียงเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษาเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และหากนักศึกษาเจ้าของลิขสิทธิ์ประสงค์โอนลิขสิทธิ์ดังกล่าวให้แก่สถาบันการศึกษาศาสนาการศึกษา ก็ควรมีระเบียบปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์

5. การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในกระบวนการทำงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษานั้น นักศึกษาล้วนแต่เป็นผู้คิด วิเคราะห์ หาข้อมูล และเขียนงานนิพนธ์เองในทุกขั้นตอนทั้งสิ้น ส่วนอาจารย์มีหน้าที่สอนและถ่ายทอดความรู้ในวิชานั้น ๆ ให้แก่ศิษย์ และอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีหน้าที่คอยให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางที่เหมาะสมในการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้กับนักศึกษาในความดูแลของตนเท่านั้น และ “นักศึกษา” ไม่ได้มีฐานะเป็น “ลูกจ้าง หรือ ผู้รับจ้าง” และ “สถาบันการอุดมศึกษา” ก็ไม่ได้มีฐานะเป็น “นายจ้างหรือ ผู้ว่าจ้าง” กฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์ในงานอันมีลิขสิทธิ์จากสถาบันการอุดมศึกษาต่าง ๆ ล้วนแต่มีกฎระเบียบที่กำหนดให้งานอันมีลิขสิทธิ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอันเกิดจากการสร้างสรรค์ของนักศึกษากเป็นลิขสิทธิ์ของสถาบันนั้น ๆ ซึ่งกฎระเบียบข้อบังคับของสถาบันการอุดมศึกษาต่างๆ ล้วนแต่มีลักษณะขัดหรือแย้งกับหลักการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ทั้งสิ้น ทั้งนี้ ในบางสถาบันได้แก้ปัญหาให้นักศึกษาลงนามในหนังสือโอนลิขสิทธิ์ให้แก่สถาบัน หากพิจารณาในแง่ของกฎหมายจะพบว่า กฎระเบียบข้อบังคับของสถาบันการอุดมศึกษาเหล่านั้นล้วนแต่ตราขึ้นโดยฝ่ายบริหารและอาศัยอำนาจตามกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ จึงกล่าวได้ว่า กฎระเบียบข้อบังคับเหล่านี้มีฐานะเป็นเพียงกฎหมายระดับรอง ซึ่งมีศักดิ์ต่ำกว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ที่ตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติ ดังนั้น หากกฎระเบียบข้อบังคับในข้อใด ๆ ได้

ขัดหรือแย้งกับกฎหมายย่อมไม่สามารถนำมาใช้บังคับได้ นอกจากนี้การตราข้อบังคับดังกล่าวเป็นการตราขึ้นเพื่อประโยชน์ของฝ่ายผู้ออกข้อบังคับแต่ฝ่ายเดียว โดยนักศึกษาผู้ถูกโต้แย้งหาได้มีโอกาสในการออกข้อบังคับดังกล่าว ข้อบังคับดังกล่าวจึงไม่ใช่ข้อบังคับที่เป็นธรรมอันจะนำมาบังคับใช้ให้สังคมเกิดความสงบสุข จึงไม่มีเหตุผลใดที่จะปฏิเสธ สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักศึกษาในการทำงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา” งานวิจัยฉบับนี้จึงมีข้อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ดังนี้

- 1) ลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาควรเป็นของนักศึกษาในฐานะผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์
- 2) กฎระเบียบข้อบังคับของสถาบันการอุดมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาควรถูกยกเลิก และแก้ไขให้เป็นเพียงเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษาเท่านั้น กล่าวคือ นักศึกษายังคงเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานในฐานะผู้สร้างสรรค์ แต่ก็มีหน้าที่ในการเผยแพร่งานนิพนธ์ของนักศึกษาในวิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือมากกว่า เช่น การตีพิมพ์งานลงในสิ่งพิมพ์ทางวิชาการที่มีมาตรฐาน หรือเสนอต่อที่ประชุมทางวิชาการที่มีมาตรฐาน เป็นต้น
- 3) กฎระเบียบข้อบังคับของสถาบันการอุดมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติรองรับสิทธิของนักศึกษาในฐานะเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา และมีเสรีภาพที่จะจัดการอย่างใด ๆ เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ในงานนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาได้โดยอิสระ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจาก ดร.สุรพล ศรีวิทยา ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และขอกราบขอบพระคุณดร.สมปอง สุจริตกุล และศาสตราจารย์พิเศษ จริญญาภักดีธนากุล ที่ได้ให้คำแนะนำตลอดการศึกษาค้นคว้างานวิจัยฉบับนี้ และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทองค์ความรู้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอดตลอดถึงท่านเจ้าของงานนิพนธ์ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและนำมาอ้างอิงในวิจัยฉบับนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

อนึ่ง หากงานวิจัยฉบับนี้ มีประโยชน์แก่ท่านผู้อ่านในทางใดแล้ว ขอมอบคุณความดีนี้ แต่ผู้มิมีพระคุณทั้งหลายดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น หากแต่มีความบกพร่องผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขออภัยไว้เพื่อปรับปรุงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมทรัพย์สินทางปัญญา. “ลิขสิทธิ์.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :

https://www.ipthailand.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=28&Itemid=308, 20 มิถุนายน 2559.

กระทรวงพาณิชย์. “ความหมายของลิขสิทธิ์.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :<http://www.moc.go.th/index.php/2015-11-04-10-05-18/item/42-282-copy.html>, 20 มิถุนายน 2559.

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วย การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2553 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับปัจจุบัน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2556

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยปทุมธานีว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2553

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยรังสิต ว่าด้วย การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2559

นินนาท บุญยะเดช. “หลักเกี่ยวกับ Originality และ ขนาดความวิริยะอุตสาหะที่ลงในการสร้างสรรค์งานกับกฎหมายลิขสิทธิ์ไทย : ศึกษาเทียบเคียงกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกา.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :
<https://www.gotoknow.org/posts/64047>, 1 สิงหาคม 2559.

มหาวิทยาลัยพายัพ. “ลิขสิทธิ์.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :<http://ip.payap.ac.th/copyright.htm>, 20 มิถุนายน 2559.

ระเบียบมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วย การดำเนินการด้านลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2546

ระเบียบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ว่าด้วย การจัดการทรัพย์สินทางปัญญา พ.ศ. 2549

สมพร พรหมหิตาธร. *กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538.

สมหมาย จันทร์เรือง. “ลิขสิทธิ์ในงานวิชาการ (Copyright of Academic Works).” *วารสารข่าวกฎหมายใหม่* ฉบับที่ 6. 102 (ธันวาคม 2551) : 44 – 48.

ลิขสิทธิ์ (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>, 23 มิถุนายน 2559.